

Izak en Ismaël

Periodethema: Abram en Izak
Genesis 21: 1-21

a. Izak geboren (Gen. 21: 1-7)

UITLEG VAN DE TEKST

Als er iets is waarin Abraham en Sara zijn beproefd, dan is het wel in Gods belofte dat zij een zoon zullen krijgen (zie voor deze belofte bijv. Gen. 12: 2, 15: 5, 17: 19, 18: 10 en 14). Hier lezen we dat de Heere Zijn belofte vervult, precies zoals Hij heeft gesproken (vers 1). Sara wordt zwanger en zij krijgt een zoon, precies op de tijd die de Heere heeft voorgezegd. En dat wanneer Abraham en Sara al zo oud geworden zijn dat het menselijkerwijs gesproken niet meer mogelijk is dat zij nog een kind zouden krijgen (vers 2). Abraham geeft zijn zoon de naam die de Heere heeft genoemd: Izak (Gen. 17: 19). Deze naam betekent 'hij lacht'. Rond de geboorte van dit kind wordt verschillende keren gelachen. Abraham lacht in Gen. 17: 17. Hij wordt daarover niet terechtgewezen, dat zou kunnen betekenen dat het lachen van verwondering is. Sara lacht in Gen. 18: 12, omdat zij niet gelooft dat zij nog een kind zal krijgen. Later lacht zij van verwondering (zie verderop). Van Izak had de Heere al nadrukkelijk gezegd dat hij de beloofde zoon zou zijn en niet Ismaël (Gen. 17: 18-21). Uit hem zal het verbondsvolk voortkomen en uit hem zal eens de beloofde Messias geboren worden. Gehoorzaam aan Gods bevel besnijdt Abraham zijn zoon op de achtste dag (vers 4; zie Gen. 17 voor de instelling van de besnijdenis als het oudtestamentische teken en zegel van Gods verbond). In vers 5 wordt nog eens uitdrukkelijk Abrahams hoge leeftijd genoemd bij de geboorte van zijn zoon: honderd jaar oud.

Van Sara lezen we nu van een heel ander lachen dan in hoofdstuk 18: 11-15. Toen was het een lachen in zondig ongelof. Nu horen we hier de verwonderde lach van het geloof. Hier wordt de Heere aanbeden om Zijn machtige wonderen en om de heerlijke vervulling van Zijn beloften, dwars door alle onmogelijkheden heen (vers 6 en 7). Als andere mensen horen wat de Heere heeft gedaan, dan zullen zij zich met Sara verheugen in Gods daden, ze zullen met haar lachen.

TER OVERWEGING

1. De geboorte van Izak is een bewijs dat de Heere precies doet wat Hij heeft beloofd, ook al lijkt het vele malen dat er niets van terecht kan komen. Laat die verwondering doorklinken in uw vertelling (liefst aangevuld met meerdere concrete voorbeelden), opdat de kinderen worden aangespoord van jongs af aan hun vertrouwen op de Heere en op Zijn Woord te stellen (zie Ps. 78: 1-8).
2. De dankbaarheid van Abraham komt tot uiting in zijn gehoorzaamheid. Hij geeft zijn zoon de naam, die de Heere heeft genoemd. Ook besnijdt hij zijn zoon op de achtste dag overeenkomstig Gods gebod. Zo krijgt Izak het teken en zegel van Gods verbond (zoals wij het Nieuwtestamentische teken en zegel in de Heilige Doop ontvangen). De dankbaarheid van Sara blijkt in de blijde lach van het geloof en verder in haar woorden waarmee zij goed spreekt van de Heere en Hem alleen alle eer geeft.

b. Hagar en Ismaël weggestuurd (Gen. 21: 8-21)

UITLEG VAN DE TEKST

Na verloop van tijd organiseert Abraham een feestmaaltijd. Dat doet hij wanneer Izak gespeend wordt, dat wil zeggen, wanneer hij geen borstvoeding meer krijgt (vers 8). In die tijd gebeurde dat gewoonlijk wanneer een kind twee of drie jaar oud was. Tijdens het feest ziet Sara dat Ismaël spot (vers 9). In het Hebreeuws staat eigenlijk dat Ismael lacht, dat betekent hier uitlachen, spottend lachen. Misschien lacht Ismaël er schamper, omdat er zo'n groot feest ter ere van Izak is georganiseerd, misschien gedraagt hij zich vijandig tegenover Izak. In ieder geval wordt Ismaëls houding tegenover Izak in Gal. 4: 29 aangeduid als vervolging. Voordat Izak werd geboren, was Ismaël de erfgenaam. Hagar en Ismaël beseffen dat Izak nu Ismaëls plaats zal innemen. In hun harten smeulen jaloezie en haat. Sara voelt dat haarscherp aan. Dat kan zo niet goed blijven gaan. Zij zegt Abraham dat hij Hagar en Ismaël weg moet sturen. Haar zoon Izak zal de erfgenaam zijn en niet Hagars zoon Ismaël. Hagar is immers niet de eigenlijke vrouw van Abraham, maar de slavin (vers 10). Abraham neemt het Sara erg kwalijk dat zij zo spreekt. Hij denkt er niet over om Hagar en Ismaël weg te sturen (vers 11). Ismaël is immers ook een zoon van hem. Die avond zullen Abraham en Sara wel niet zo goed hebben kunnen slapen. Maar in de nacht spreekt God tot Abraham. De Heere geeft Sara gelijk. Izak zal de wettige erfgenaam zijn en hij moet Hagar en Ismael wegsturen. Toch zal de Heere Ismaël niet vergeten. De Heere zal ook voor hem zorgen en uit hem zelfs een volk verwekken (vers 12 en 13). Abraham gehoorzaamt Gods stem. Vroeg in de morgen staat hij op. Hij zorgt voor brood en water. Daarmee stuurt hij Hagar en Ismaël weg. Beiden dwalen de woestijn Berseba in (vers 14). In de hete woestijn duurt het niet lang voordat het water op is. Waar kan Hagar water vinden? Haar zoon kán niet meer van de dorst. Wanhopig legt zij hem onder een struik (vers 15). Zelf gaat zij een stukje verderop zitten. Zij kan het niet aanzien dat haar kind sterft van de dorst. Als een hoopje ellende snikt zij het uit in haar verdriet (vers 16). Al ziet zij de Heere niet, Hij ziet haar wel. Hij hoort ook het gekreun van Ismaël. Zijn engel richt het woord tot Hagar. Hij vraagt haar hoe het met haar is. Hij stelt haar gerust. Zij hoeft niet bang te zijn. De Heere heeft het geroep van haar jongen gehoord. Dan spoort Hij haar aan op te staan en de jongen overeind te trekken. Daarbij geeft Hij Zijn belofte, dat Hij uit hem een groot volk zal verwekken (vers 17 en 18). Ja, maar die dodelijke dorst dan? De Heere opent Hagars ogen. Dan ziet zij wat zij eerder nog niet zag. Vlakbij is een waterput.

Snel loopt Hagar erheen om haar fles te vullen. Eerst geeft zij haar kind te drinken. Ook voor haarzelf is er meer dan genoeg. Zo bewijst de Heere ook aan haar en aan haar zoon Zijn zorg. Onder Zijn hoede groeit Ismaël op tot een volwassen man. Hij wordt een woestijnbewoner (vers 19-21). Hij trouwt met een Egyptische vrouw, die zijn moeder voor hem heeft uitgekozen.

TER OVERWEGING

1. Vanaf het begin was het Gods bedoeling dat de zoon van Abraham en Sara de erfgenaam zou zijn uit wie Hij Zijn verbondsvolk en de Messias voort zou brengen. Daar veranderde het eigenmachtige handelen van Abraham en Sara met Hagar (zie Gen. 16) niets aan.
2. Wat heeft het huwelijk met Hagar en de geboorte van Ismaël een ellende veroorzaakt in Abrahams tent (zie ook Gen. 16). Een indringende les voor ons! Als we eigenmachtig willen zorgen voor de vervulling van Gods beloften, gaat het juist verkeerd. Ook hier proeft Abraham de bittere vruchten van zijn daden. We moeten leren om onvoorwaardelijk op de Heere en Zijn Woord te vertrouwen.
3. Als Hagar en Ismaël een bedreiging voor de beloofde zoon Izak beginnen te vormen, moeten zij weggestuurd worden. Voor Abraham blijkt dat heel pijnlijk. Hij wil graag beide zonen houden. Toch moet hij hierin de Heere gehoorzamen. Alleen Izak is de zoon van de belofte, Ismaël niet. Betekent dit dat de Heere Hagar en Ismaël op onbarmhartige wijze in de steek laat? Juist hier in Gen. 21 lezen we dat de Heere Zijn zorg ook belooft en bewijst aan Hagar en Ismaël. Ondertussen merken we later weinig meer van de vreze des Heeren in de geslachtslijn van Ismaël. De eerste aanduiding daarvan vinden we in de vrouw die zijn moeder voor hem zoekt: een Egyptische, dus een heidense vrouw.
4. Deze geschiedenis krijgt in Gal. 3 en 4 een rijke geestelijke betekenis, waarbij Hagar als voorbeeld van het oude verbond van de slavernij van de wet wordt genoemd en Sara als voorbeeld van het nieuwe verbond van de vrijheid van het Evangelie. Voor de kinderen lijkt dit me te moeilijk.

GELOOFSLEER

Het begin van hoofdstuk 21 is één van de rijkste gedeelten uit de geschiedenis van Abram. Eindelijk gaat de langverwachte belofte in vervulling. Dwars door de onmogelijkheid heen houden Abram en Saraï een eigen kind in de armen. Hoe kwam het dat Abram niet alleen is opgehouden te geloven, de moed heeft opgegeven en de HEERE de rug heeft toegekeerd? Uiteindelijk is dit niet de kracht van Abram, maar de volhardende genade van de HEERE.

De HEERE heeft Abram al die tijd vastgehouden en tot hier gebracht. In de Dordtse Leerregels, hoofdstuk 5 wordt de volharding der heiligen beleden. Artikel 6 luidt als volgt: 'want God, Die rijk is in barmhartigheid, neemt, naar het onveranderlijk voornemen der verkiezing, den Heiligen Geest van de Zijnen, ook zelfs in hun droevig vallen, niet ge-

heel weg en laat hen zó ver niet vervallen, dat zij van de genade der aanneming en van den staat der rechtvaardigmaking uitvallen of dat zij zondigen ten dode of tegen den Heiligen Geest en, van Hem geheel verlaten zijnde, zichzelf in het eeuwig verderf storten.'

